

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ЗМІСТУ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
„ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ”**

В роботі розглянуті питання підготовки фахівців за спеціальністю „Водопостачання та водовідведення” за ступеневим принципом – бакалавр, спеціаліст, магістр. Визначені певні недоліки і запропоновано або удосконалити систему підготовки або перейти на дворівневу - бакалавр, магістр.

Ключові слова: *Водопостачання, водовідведення, плани, програми, робочі місця, абітурієнти.*

В работе рассмотрены вопросы подготовки специалистов по специальности «Водоснабжение и водоотведение» по ступенчатому принципу- бакалавр, специалист, магистр. Определены определенные недостатки и предложено или усовершенствовать систему подготовки или перейти на двухуровневую- бакалавр, магистр.

Ключевые слова: *водоснабжение, водоотведение, планы, программы, рабочие места, абитуриенты.*

In this scientific research the burning issue of specialists training in the specialty of ‘Water supply and water disposal’ for gradual principle such as Bachelor, Specialist, Master are highlighted. Some drawbacks of this point are defined and it is proposed either to improve training system or to change to two-level system: Bachelor, Master.

Keywords: *water supply, water disposal, plans, programs, working places, applicants.*

Рівень освіти громадян країни вирішує в кінцевому стані розвиток країни, прогрес науково-технічного розвитку, позитивний економічний стан. Приєднання України до Болонського процесу повинно було надати поштовх до розвитку освіти, проте економічний стан, в першу чергу, не дає можливості в досягненні цієї мети.

Аналіз робіт ряду авторів [1,2,3] вказує на ряд проблем, які накопичуються в освіті і продовжують діяти в країні. Подібні проблеми виникають і при підготовці фахівців за спеціальністю „Водопостачання та водовідведення”.

Підготовка фахівців за спеціальністю „Водопостачання та

водовідведення” в Національному університеті водного господарства проводиться за ступеневим принципом – магістр, спеціаліст, магістр. Така градація не зовсім відповідає вимогам до фахівців. Річ в тому, що після отримання диплома бакалавр, частина студентів йде на подальше навчання на спеціаліста і отримує достатню кількість технічних навичок для можливості роботи в якості інженера на виробництві. Друга частина, звичайно кращих студентів, йде на магістра, не отримав достатніх технічних навичок і отримує певні навички в проведенні наукових досліджень і в керуванні колективами та спілкуванні з людьми. Проте біда в тому, що зараз потреба в науковцях і викладачах дуже невелика, оплата праці їх так само невисока. Тому в цю сферу йдуть далеко не кращі випускники. Безумовно краще б було підготувати спеціалістів, а потім вже кращі з них повинні йти на магістра, або ж перейти, як вже було сказано на два ступеня –бакалавр і магістр. При цьому тривалість навчання за ступенем магістра слід збільшити. Підготовка магістра зараз проводиться в двох семестрах. В першому семестрі вивчається певна кількість дисциплін, половина з яких знову суспільних або таких, що дають якісь загальні поняття. Наприклад, захист інтелектуальної власності, якого в Україні до цього часу практично немає, так як є загальні закони, а щось конкретно відспорити не можливо через високу вартість адвокатських послуг. В другому семестрі виконується магістерська робота, в якій використовуються в основі знання набуті за всі роки навчання в університеті.

Вважаю не зовсім логічним взаємозв'язок бакалаврів за різними спеціальностями в напрямку навчання. Так, спеціальність «Водопостачання та водовідведення» входить в напрям підготовки «Будівництво», куди входять спеціальності: промислове та цивільне будівництво, аеродроми і дороги і таке інше. Всі вони мають свій блок дисциплін за вибором університету і студента, в який входять зовсім різні дисципліни, дисципліни, які формують саме фахівця певної спеціальності. Тому при переході на навчання на магістра або на спеціаліста практично не можливий перехід бакалавра одної спеціальності на іншу. Якби бакалаврат тривав скажемо два роки, коли студенти вивчають практично однакові дисципліни, можливо різні за об'ємом, то такий перехід був можливим. В такому випадку стає інше питання. Хто такий бакалавр? Де його місце на виробництві? Навіть при чотирирічній підготовці і вивченні певної кількості спеціальних дисциплін залишається практично не вирішеним питання заняття якоїсь посади на виробництві випускниками технічних університетів.

Є така невеличка дисципліна «Вступ в спеціальність». Прямо скажу, читати її дуже важко так, як особливо не розповіси про якісь особливості споруд в коротенькому курсі, але потрібно зацікавити студента так, щоб він зрозумів потребу саме в таких спеціалістах, що він правильно зробив свій вибір. Проте у нас в університеті існує якась зовсім не зрозуміла і не логічна система. Так, для всіх спеціальностей будівельного напрямку повинний бути один курс. Правда зараз замінили цю дисципліну на „Вступ в будівельну справу”. Чому? Сама стара назва, яка є на багатьох факультетах, каже, що

дисципліна повинна читатись для конкретної спеціальності і фахівцями цієї спеціальності. Це і буде саме конкретна профорієнтаційна робота серед студентів, яку з абітурієнтами за правилами вступу в вищі навчальні заклади не можна ефективно проводити. Нагадую, що за правилами абітурієнт може подати документи в три університети і за 15 спеціальностями. Про яку направленість, навіть мислення, абітурієнта може йти мова. Найчастіше при агітаційній роботі по вступу в університет йде боротьба між різними групами викладачів, деканів тощо. Вважаю, що потрібно замінити ці правила на інші, коли абітурієнт має право подавати документи за якоюсь одною спеціальністю в навчальні заклади в різних регіонах та містах, в крайньому випадку на дуже споріднені спеціальності. Ні в якому разі не повинні приймати студентів за напрямками. Потрібно з самого початку вчити студента якщо не любити то хоча б поважати свою спеціальність.

В житті можуть проходити різні зміни, можуть змінюватись погляди студентів. Добре. Нехай вільно, підкреслюю вільно, без всяких пояснень студент забирає документи і подає їх на іншу спеціальність або університет, це дозволяє кредитно-трансферна система, і навчається на іншій спеціальності після дозвачі відповідних розділів і дисциплін. Тільки таким чином ми зможемо навчити студента повазі до обраної спеціальності. Особисто я не вірю тим людям, особливо молодим, які кажуть - я люблю цю спеціальність. Просто це не можливо, треба попрацювати, заробити повагу людей, щось зробити достатньо вагоме на виробництві, отримати певний досвід, відчутти себе фахівцем. Після цього можна вести мову про любов до спеціальності.

Хочу зупинитись на абітурієнтах, точніше на випускниках шкіл. На мій погляд підготовка в школах кульгає на обидві ноги. По перше, про виховну роботу. Дуже часто йдеш по місту і чуєш, як учень, навіть не старших класів, нецензурно сперечається з вчителем, йдеш у нас по коридорах або вулиці все частіше дівчата вставляють в свою мову нецензурні вислови. Зробиш зауваження і зразу почувеш таке, що як то кажуть вуха в трубочку скручуються. Про яку повагу до викладача, або навчального закладу, або спеціальності може йти мова? Є 10...20% відсотка студентів до яких не доходять ніякі слова, прохання, навіть про те щоб ходив на заняття. Навіть декан для них не указ. І все це через те, що школа не дає самої елементарної культури спілкування.

Якість підготовки абітурієнтів, а потім студентів потребує бажати найкращого. У нас технічний заклад, він вимагає знання елементарної математики. До нас приходять деякі студенти, які без калькулятора не можуть помножити, наприклад, два на десять, не кажучи вже про те, що взяти якусь функцію. Дуже важко працювати з таким студентами, приходиться вже на старших курсах довчати елементарним речам. На старших курсах є певна кількість студентів, які не можуть самостійно щось накреслити. Біда в тому, що в школі не навчають кресленню, роботі з олівцем і лінійкою. У нас в університеті більше уваги приділяють комп'ютерній графіці. Безумовно без комп'ютерів ми вже не можемо уявити своє життя,

вони дуже інтенсивно і швидко входять в наше життя, з'являються з кожним роком нові програми про які ми раніше навіть і не мріяли. До нас на старших курсах часто приходять студенти, які дуже добре володіють комп'ютером, можуть знайти будь-які програми, можуть вирішити найскладніші задачі, але тільки з допомогою керівника. Якщо керівник уявляє що йому потрібно, буде стояти, як то кажуть над головою, то такий студент може зробити будь - що. Проте, на жаль, самостійно він не може вирішити найпростішої задачі, у нього часто відсутня логіка та вміння використовувати системний підхід.

Все ж таки людина повинна розробляти і розробляють комп'ютерні програми і, будемо казати, керувати комп'ютером. У нас є спеціалізація з вивчення комп'ютерних технологій. Студенти із задоволенням йдуть на цю спеціалізацію, розуміють, що комп'ютери це майбутнє, і ми робимо все, щоб вони могли об'єднати знання за спеціальністю та знаннями з комп'ютерних технологій. Практично всі магістранти роблять креслення на комп'ютері.

Для нашої спеціальності розроблені інтегровані плани, які дозволяють випускникам коледжів певного спрямування поступати зразу на третій курс після здачі заборгованостей. Це проходить на першому році навчання. Деякі з них вже на четвертому курсі показують достатньо високі знання і вміння вирішувати практичні задачі. Навіть краще ніж ті студенти, що прийшли після школи. Проте далеко не всі. На мій погляд дуже велике навантаження на них в перший рік навчання, так як потрібно доздати до 12 дисциплін. Думаю, що їм слід доздавати тільки ті дисципліни, які вони не приходили. Наприклад, навіщо доздавати математику. Я нічого не маю проти математики, але якщо людина вчила її декілька років тому, то відновити знання і продовжити вивчення, і ще найбільш складних розділів математики дуже складно. Більшість студентів доздають, але, думаю, що просто зазубрюють те, що потрібно здати. Простіше і доцільніше в додатку в дипломі записувати ті години, які він вивчив в коледжі. Проте, якщо потрібні якісь розділи в вивченні наступних дисциплін, то їх потрібно доздати. Проте таких розділів дуже мало. Взагалі, дуже великий обсяг матеріалу з математики. Я був в США на стажуванні, вони значно менше вивчають математику ніж у нас. Там більше дисциплін з підготовки фахівця на рівні бакалавра. У мене таке враження, що готують на рівні бакалавра як колись у нас інженера.

Хотілось би звернути увагу і на кількість студентів в групі, або ж на норму студентів на викладача, яка прийнята в нашій країні. При розгляді рейтингу навчальних закладів в світі в першу чергу саме це і враховується. В провідних навчальних закладах світу на одного викладача приходиться 4...5 студентів. Більшість спеціальностей у нас в університеті має норму студентів на викладача 10...12, в цих межах норма і для нашої спеціальності.. В результаті у нас формуються групи по 25 і більше студентів, а з такою групою вже дуже важко працювати. Індивідуально з слабкими студентами практично не можливо. На практичних заняттях може виникнути потреба в індивідуальній роботі навіть не тільки від того, що є більш слабкі студенти. Наприклад, студент пропустив заняття, відповідно на нове заняття прийшов

не підготовлений. Якщо з ним почнеш трішки більше працювати з метою, щоб він наздогнав товаришів, хоча б частково, то просто не встигаєш працювати з іншими студентами, які все роблять вчасно. В маленькій групі на 10...12 чоловік це можна зробити, навіть залучивши до цього процесу тих самих студентів. В такій групі можна слідкувати і точно контролювати та оцінювати знання практично всіх студентів. Проте і матеріалу потрібно давати значно більше, відповідно підвищується і якість навчання. Ну а так як в магістратурі норма студентів на одного викладача значно менша, то само собою назріває питання переходу на двоступеневу підготовку –бакалавр, магістр. У магістрів будуть менші групи і, відповідно, підвищиться якість підготовки.

Головним все ж залишається попит ринку праці в фахівцях. На жаль, як це відмітив міністр, багато випускників в Україні працюють не за спеціальністю. Є і у нас пропозиції до наших випускників на роботу в інших містах. Пропозиція є, але заробітна плата пропонується на рівні 1000 чи трохи більше гривень, житлом і навіть перспективою на житло організація не забезпечує. Хто ж на таких умовах поїде на роботу? В Рівному є багато приватних фірм, які займаються питаннями водопостачання та каналізації. Запрошують, влаштовують на роботу, але без офіційного прийняття на роботу. Встановлюють випробувальний термін в декілька місяців, за цей період на платять заробітну плату, посилають у відрядження для виконання самої чорнової роботи. В результаті через декілька місяці наш випускник звільняється, а точніше просто уходить і шукає знову роботу.

Повинен сказати, що є велика проблема з небажанням певної кількості молоді взагалі працювати. Є для цього і економічні передумови, коли, як я казав не платять, або платять настільки мало, що відпадає бажання взагалі працювати. Проте є молоді люди, які взагалі не хочуть працювати, і у нас і в інших містах. Це так саме йде від школи, де не навчили працювати і в додачу і батьки вносять певний вклад. За кордоном вся молодь знає, що при досягненні віку 18...20 років, вони повинні будуть самостійно заробляти кошти і влаштовувати своє життя. Тому з малих років вони налаштовуються на працю. Просто я хочу навести такий приклад. Був я на акредитації в Запоріжжі. Величезне промислове місто, багато заводів в місті. На випускників нашої спеціальності, які випускаються там в технічному університеті, великий попит. Пропонуються навіть і високі зарплати, і перспектива росту, а на роботу влаштовується в кращому випадку 70...80% випускників. Не хочуть працювати і все, то далеко в місті їхати, то дуже брудне виробництво. Це дуже велика проблема і вона стосується і наших випускників.

В цілому, скільки б ми ступенів навчання не встановлювали, ми не зможемо досягти високого рівня підготовки фахівців без встановлення на державному рівні їх визнання. Тобто, навіть починаючий, фахівець повинен отримувати заробітну плату значно вищу за заробітну плату двірника. Таку заробітну плату, яка б забезпечувала його потреби, давала можливість утримувати сім'ю, купувати або брати в найм житло і таке інше. Чому у нас

молодь погоджується вивчати будь-яку мову і їхати навчатися за кордон? І навіть не в тому справа, що деякі навчальні заклади там краще забезпечені. Ні. По крайній мірі у нас в університеті підготовка фахівців за спеціальністю «Водопостачання та водовідведення» на досить високому рівні. Просто всі вони сподіваються на отримання достойної роботи, може навіть і не за фахом. Я думаю, що це першочергова задача, яка дозволить залишити у нас в країні найбільш талановиту молодь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаров С. Про деякі проблеми вищої та середньої освіти в Україні в контексті Європейської кредитно-трансферної системи навчання. - Науково-методичний журнал: Нова педагогічна думка, №1,2012.-53...56с.

2. Борейко В., Борейко Г. Здобутки і невдачі Болонського процесу в Україні. Науково-методичний журнал: Нова педагогічна думка, №1,2012.-57...59с.

3. Колесов В. Рынок образовательных услуг и ценности образования (Между ВТО и Болонским процессом) // Высшее образование в России, 2006, №2.- 17...24с.